

Gymnázium Lovosice

Preventivní program školy

Školní rok 2019 - 2020

Vypracoval: Mgr. Lukáš Jedlinský

Základní informace

Preventivní program školy (dále jen PPŠ), dříve Minimální preventivní program, se zaměřuje na prevenci všech forem rizikového chování, které se ve škole mohou vyskytovat. Rizikovým chováním, s nímž se lze ve škole setkat, může být především:

- agrese, násilí a šikana
- kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií
- vandalismus
- intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie
- homofobie
- záškoláctví
- závislostní chování, užívání návykových látek, netolismus, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování

Mezi základní úkoly primární prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu především patří:

- zvyšování sociálních kompetencí: rozvíjení takových sociálních dovedností žáků, které vedou k zodpovědnému chování a uvědomování si důsledků svého jednání
- posilování komunikačních dovedností: zvyšování schopnosti řešit problémy a konflikty, adekvátně reagovat na stresové situace, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu: budování pocitu důvěry, vytváření atmosféry klidu bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám: pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických postojů

Při vytváření PPŠ vycházíme z aktuální situace v jednotlivých třídách a ze spolupráce s třídními učiteli, kteří znají své žáky nejlépe a jsou schopni případné problémy odhalovat a řešit. Neméně důležitá je i práce ostatních pedagogů, kteří si všimají vztahů ve třídě a mohou rovněž odhalit známky rizikového chování. Okamžitým řešením problémů a aktivním kontaktem učitele s žákem se prohlubuje jejich vzájemný vztah a buduje se pocit důvěry.

Dalším hlediskem při tvorbě PPŠ je i věk studentů. Přestože za cílovou skupinu v oblasti prevence považujeme především první čtyři ročníky víceletého gymnázia a první ročník čtyřletého gymnázia, při naplňování PPŠ dbáme na to, aby se program dotkl všech našich žáků.

Pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy jsou seznámeni s kompetencemi školního metodika prevence (dále jen ŠMP) a stejně tak i žáci školy a jejich rodiče vědí o jeho funkci.

Učitelé se také podílejí na preventivní strategii zakomponované v jednotlivých předmětech (viz *Příloha 1*).

Nedílnou součástí PPŠ je i kontrola dodržování zákona a přiměřená represe (viz Školní řád).

Spolupráce s rodiči

O práci ŠMP, záměrech a způsobech realizace preventivního programu jsou rodiče našich žáků informováni třídními učiteli na pravidelných schůzkách. Rodiče jsou rovněž seznámeni s represivními nástroji obsaženými ve Školním řádu a mohou kdykoli kontaktovat vedení školy či ŠMP a dohodnout si schůzku.

Metodické pomůcky

Pro vnitřní potřeby školy, ale i pro rodičovskou veřejnost je kabinet ŠMP vybaven odbornou literaturou, odbornými časopisy a videotékou (viz *Příloha 4*).

Vedle vnitřních zdrojů pro tvorbu PPŠ využíváme i vnějších zdrojů, jedná se zejména o metodickou pomoc pracovníků pedagogicko-psychologické poradny v Litoměřicích. V případech vyžadujících znalosti jiných profesí spolupracujeme s příslušnými odborníky.

PPŠ se také opírá o volnočasové aktivity a jednorázové tematicky zaměřené akce, které v průběhu školního roku na gymnáziu probíhají (viz *Příloha 3*).

Cíle PPŠ

Hlavním cílem PPŠ v letošním školním roce bude navázat na akce s preventivní tematikou z minulých let, obnovit spolupráci s vybranými místními organizacemi, dále rozvíjet dosavadní zkušenosti a v neposlední řadě seznámit nové pracovníky naší školy s tímto preventivním programem.

Komunikace bude probíhat osvědčeným způsobem: ŠMP, případně třídní učitel, žáky seznámí s kompetencemi ŠMP. Pracovníkům školy, žákům i jejich rodičům bude umožněno využívat odbornou literaturu. Informace o akcích bezprostředně spojených s náplní primární prevence rizikového chování nebo o volnočasových aktivitách, do nichž se mohou naši žáci zapojit, budou vyvěšeny na školní nástěnce, webových stránkách školy a školním facebookovém profilu.

Žáci a jejich rodiče samozřejmě mohou po předchozí dohodě využívat ke konzultaci a k řešení možných problémů v rámci prevence osobní schůzky se ŠMP. Kontakt na ŠMP je uveden na webových stránkách školy a na školní nástěnce týkající se prevence rizikového chování.

Na základě předešlých zkušeností si ŠMP pro tento školní rok stanovuje cíl zajistit preventivní programy zaměřené na problematiku poruch příjmu potravy (nabízí se spolupráce s centrem Anabell nebo agenturou Jules a Jim). Součástí PPŠ jsou také preventivní programy, jejichž zaměření a průběh bude s jednotlivými lektory dohodnut v průběhu školního roku. Třída sekunda absolvuje hned v září teambuildingový program realizovaný agenturou „Jules a Jim“ s cílem předejít možným patologickým jevům ve třídě.

Další preventivní programy budou realizovány v průběhu 1. pololetí ve třídách prima a sekunda. Bude se jednat o program „Všeho s mírou“ realizovaný neziskovou organizací White light a zaměřený na různé druhy závislostí.

K tradičním akcím naší školy patří „Seznamovák“ pro 1.A a primu, letos díky dotacím z kraje obohacen o preventivní program zajištěný externím lektorem z organizace White light a teambuildingové a seznamovací aktivity vedené metodikem prevence. Jako v minulých letech podpoříme aktivní účastí dvě celostátní dobročinné sbírky: Bílá pastelka a Český den proti rakovině (viz *Příloha 2*).

Mimo preventivní programy proběhne ve třídách prima, sekunda a tercie sociometrické šetření. Jeho výsledky budou sloužit jako podklad pro další práci se třídou, v případě sekundy a tercie výsledky využijeme pro srovnání s již v minulosti uskutečněným šetřením.

Další cíle PPŠ jsou naplňovány začleňováním preventivních témat do výuky v jednotlivých předmětech (viz *Příloha 1*).

O cílech a skladbě PPŠ i o novinkách v rámci prevence rizikového chování budou pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci informováni na schůzkách svolaných ŠMP či na pedagogických poradách.

Plán vzdělávání ŠMP bude přizpůsoben vzdělávacím nabídkám pedagogicko-psychologické poradny v Litoměřicích.

Krizový plán školy

Součástí prevence rizikového chování je i řešení situací spojených s výskytem a zneužitím drog ve školách a s výskytem forem násilí a šikany naplňujících skutkovou podstatu podezření na spáchání trestného činu. Vedení školy bude v těchto případech spolupracovat s oddělením Policie ČR.

Školní program k prevenci a řešení šikanování tvoří samostatný dokument.

Základní školské dokumenty a podpurná legislativa pro oblast prevence

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- **Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.**
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j.: 21291/2010-28)
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j.: 14 423/99-22)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10 194/2002 14)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018

Evidence aktivit a hodnocení efektivity

Evidenci veškerých aktivit spojených s prevencí rizikového chování vede ŠMP. Měřítkem efektivity realizovaných preventivních programů a akcí bude ohlas u žáků a jejich rodičů, vedení školy, ostatních pedagogických pracovníků apod.

Příloha 1

Preventivní strategie v jednotlivých předmětech

Ročník	Předmět	Téma
Prima	Ov	Škola, život ve škole – normy a pravidla soužití ve škole
	Tv	Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření
Sekunda	Ov	Život mezi lidmi – vhodné a nevhodné chování
		Člověk v sociálních vztazích – agresivita, trestný čin, přestupek, vandalismus, domácí násilí, šikana
		Prevence zneužívání návykových látek – drogy a jejich nebezpečí
	Tv	Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření
	Zdravý způsob života a péče o zdraví – vliv životních podmínek a výživy na zdraví, anorexie, bulimie	
	Tělesná a duševní hygiena – význam duševní hygieny pro zdraví	
Tercie	AJ (pokročilí)	Zdraví a nemoci – zdravý životní styl
	Př	Člověk a jeho zdraví – hygiena duševní činnosti
	Tv	Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření
Kvarta	AJ (začátečníci)	Zdraví a nemoci – zdravý životní styl
	AJ (pokročilí)	Šikana
		Nebezpečí každodenního života
	Děj	Dějiny 20. století – fašismus, nacismus, antisemitismus a rasismus
	Ov	Právní základy státu – národnostní menšiny
	Tv	Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření, respekt k odlišnému pohlaví
1. ročník, kvinta	OSVZ	Psychologie, psychické jevy – nebezpečí zneužívání návykových látek
		Člověk a společnost – zodpovědný přístup k otázkám partnerství a sexu
		Sociální dynamika – společenské menšiny

		Sociální patologie – politický extremismus, sociálně deviantní chování, alkoholismus, toxikomanie, gambling, promiskuita, kriminalita
	AJ	Životní styl
	NJ	Zusammen leben – vzájemné a interkulturní soužití
	Tv	Zdravotně orientovaná zdatnost – vhodná cvičení pro duševní a tělesnou relaxaci
		Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření, pomoc slabším (handicapovaným), respekt k opačnému pohlaví
	ICT	Bezpečnost práce – pravidla chování v počítačové síti, v elektronické komunikaci a v prostředí Internetu
2. ročník, sexta	OSVZ	Orgány právní ochrany – sexuálně motivovaná kriminalita, individuální násilí a zneužívání, návykové látky, autodestruktivní závislosti
	FJ	Využití volného času
	Tv	Zdravotně orientovaná zdatnost – vhodná cvičení pro duševní a tělesnou relaxaci
		Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření, pomoc slabším (handicapovaným), respekt k opačnému pohlaví
	ICT	Bezpečnost práce – pravidla chování v počítačové síti, v elektronické komunikaci a v prostředí Internetu
3. ročník, septima	OSVZ	Lidská práva
		Ideologie – fašismus, nacismus, rasismus
	Ch	Chemie kolem nás – zneužívání drog, závislost
	Bi	Regulační soustavy – psychohygiena, způsob trávení volného času a jeho vliv na zdraví
		Rozmnožovací soustavy – pohlavně přenosné choroby a jejich prevence
	NJ	Školní a mimoškolní aktivity
	RJ	Zdraví – životní styl
	Tv	Zdravotně orientovaná zdatnost – vhodná cvičení pro duševní a tělesnou relaxaci
		Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření, pomoc slabším (handicapovaným), respekt k opačnému pohlaví
4. ročník, oktáva	OSVZ	Religionistika – náboženská nesnášenlivost
	Děj	Moderní doba I – fašismus, nacismus
		Moderní doba II – základní problémy soudobého světa
	Tv	Zdravotně orientovaná zdatnost – vhodná cvičení pro duševní a tělesnou relaxaci

		Sportovní hry – význam slušného chování a čestného soupeření, pomoc slabším (handicapovaným), respekt k opačnému pohlaví
--	--	--

Příloha 2

Bílá pastelka

Účelem sbírky Bílá pastelka je spolufinancovat dlouhodobé projekty pro nevidomé a slabozraké. Z výnosu je hrazen např. výcvik vodících psů, odstraňování bariér, které slabozrakým a nevidomým komplikují každodenní život, vybavení tyflokabinetů aj. Sběrka se koná 17. října 2019 u příležitosti výročí Mezinárodního dne bílé hole. Do organizace sbírky se zapojují žáci vyšších ročníků.

Český den proti rakovině

U příležitosti tohoto dne pořádá Liga proti rakovině každoroční celostátní akci, jejímž cílem je preventivně působit na širokou veřejnost prostřednictvím letáků s informacemi. Dále se organizace snaží prostřednictvím dobročinné sbírky získat prostředky na boj proti rakovině – na nádorovou prevenci, zlepšení kvality života onkologických pacientů, podporu onkologické výchovy, výzkumu a vybavení onkologických center. Sběrka proběhne 13. května 2020.

Příloha 3

Volnočasové aktivity na gymnáziu

- Žákovský pěvecký Tutti pazzi (J. Štěpánová)
- Pěvecký sbor In flagranti (P. Linková)
- Cvičení: Smíškova metoda spirální stabilizace (I. Řezníčková, J. Willner)
- Atletika po AŠSK s předností pro naše žáky (J. Willner)
- Studentská rada (L. Jedlinský)
- Vydávání školního časopisu v předmětu Člověk a média (J. Štěpánová)

Jednorázové tematicky zaměřené akce

- Seznamovací pobyt (prima + 1.A)
- Teambuildingový program (sekunda)
- Noční pochod na Lovoš u příležitosti výročí 17. listopadu
- Vánoční jarmark
- Den divadla
- Vánoce na gymnáziu
- Velikonoce na gymnáziu
- Sportovní den
- Sportovní turnaje
- Návštěvy divadelních a filmových představení
- Besedy s absolventy školy, s vědeckými odborníky, s pamětníky 17. listopadu 1989
- Beseda s manžely Krajíčkovými o nevidomých lidech

Příloha 4

Metodické pomůcky

Publikace

- Čapek, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi*. Praha: Grada, 2014.
- Kolář, Michal. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001.
- Kolář, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011.
- Navrátil, Stanislav, Mattioli, Jan. *Problémové chování dětí a mládeže*. Praha: Grada, 2011.
- Miovský, Michal a kol. *Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2015.
- Miovský, Michal a kol. *Prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2015.
- Miovský, Michal a kol. *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2015.
- Miovský, Michal a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2015.
- Nešpor, Karel, Csémy, Ladislav. *Alkohol, drogy a vaše děti*.
- Nešpor, Karel, Csémy, Ladislav, Pernicová, Hana. *Prevence problémů působených návykovými látkami*, Praha: BESIP MV.
- Presl, Jiří, *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1995.
- Šišková, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998.

Periodika

- Časopis *Psychologie*
- Časopis *Školní poradenství v praxi*

DVD

- *Když musíš, tak musíš?* (Cyklus 6 dokumentárních filmů o drogách)